

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

Sayı : 43728771-610.00- 1597
Konu : 7/39995,7/39996,7/39997,7/39998,7/39999,7/40000,7/40001
Esas Sayılı Yazılı Soru Önergeleri

ÇOK İVEDİ

9 / Ocak 2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi: TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 05.03.2014 tarihli ve 43452547-120.00-167836 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, Ardahan Milletvekili Sayın Ensar ÖĞÜT'ün tarafıma tevcih ettiği 7/39995, 7/39996, 7/39997, 7/39998, 7/39999, 7/40000 ve 7/40001 esas sayılı yazılı soru önergelerinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergeleriyle ilgili ortak cevabımız ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EKLER :

1- Soru önergesine ilişkin cevaplar
(3 sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

sozdemir@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://kbeb.kalkinma.gov.tr/Sorgu> adresinden 9DON-DEEO-83ZZ kodu ile yapılabilir.

**ARDAHAN MİLLETVEKİLİ SAYIN ENSAR ÖĞÜT'ÜN YÖNELTTİĞİ 7/39995, 7/39996, 7/39997, 7/39998, 7/39999, 7/40000, 7/40001 ESAS SAYILI YAZILI SORU
ÖNERGELERİNE YÖNELİK ORTAK CEVAPLAR:**

Soru 1: Ardahan(7/39995); Kars, Iğdır, Ağrı(7/39996); Erzurum, Gümüşhane, Bayburt(7/39997); Van, Bitlis, Bingöl(7/39998); Muş, Hakkari, Şırnak(7/39999); Elazığ, Mardin, Siirt(7/40000) ve Batman, Adıyaman, Diyarbakır(7/40001) illerimiz istihdam bakımından Türkiye genelinde kaçınıcı sırada bulunmaktadır?

Cevap 1: Ardahan, Kars, Iğdır, Ağrı, Erzurum, Gümüşhane, Bayburt, Van, Bitlis, Bingöl, Muş, Hakkari, Şırnak ve Elazığ, Mardin, Siirt, Batman, Adıyaman ve Diyarbakır İllerimizin 2012 yılı itibarıyla istihdam oranları ve Türkiye genelinde sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo : İstihdam Oranları ve Ülke Genelinde Sıralama(2012)

İller	İstihdam Oranı(%)	Sıralama
Adıyaman	36,4	75
Ağrı	47,9	33
Ardahan	57,3	2
Batman	26,5	80
Bayburt	49,4	28
Bingöl	46,5	42
Bitlis	42,4	66
Diyarbakır	25	81
Elazığ	45,6	53
Erzurum	44,9	57
Gümüşhane	50,6	23
Hakkari	38,3	73
Iğdır	52	18
Kars	52,4	15
Mardin	27,9	78
Muş	40,3	69
Siirt	27,2	79
Şırnak	29,4	76
Van	43,4	63

Soru 2: Ardahan(7/39995); Kars, Iğdır, Ağrı(7/39996); Erzurum, Gümüşhane, Bayburt(7/39997); Van, Bitlis, Bingöl(7/39998); Muş, Hakkari, Şırnak(7/39999); Elazığ, Mardin, Siirt(7/40000) ve Batman, Adıyaman, Diyarbakır(7/40001) illerimiz yatırım tutarı bakımından Türkiye genelinde kaçınıcı sırada bulunmaktadır?

Cevap 2: Bilindiği üzere Yıllık Yatırım Programları; Uzun Vadeli Strateji, Kalkınma Planları, Yıllık Programlar ve kamu yatırım önceliklerinin belirlendiği Yüksek Planlama Kurulu Kararlarında yer alan öncelikler çerçevesinde Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan yatırım programı hazırlama esasları genelgelerinde belirtilen sektörel, bölgesel ve proje bazındaki öncelikler doğrultusunda ve kuruluşlardan gelen proje teklifleri dikkate alınarak hazırlanmaktadır.

Kamu kaynaklarından finanse edilecek kamu yatırım projelerini kapsayan Yatırım Programındaki ödenek tahsisleri il veya ilçe bazında değil kuruluş ve proje bazında yapılmaktadır. Bununla beraber, Yatırım Programları hazırlanırken sektörel ve proje bazındaki öncelikler yanında; kalkınmada öncelikli, doğal afet yaşanan ve bölgesel gelişme planları kapsamında yer alan il ve ilçelerdeki projeler göz önünde bulundurulmaktadır.

Kamu yatırımı denildiğinde, genel ve özel bütçeli kuruluşların, döner sermayeli kuruluşların, sosyal güvenlik kuruluşlarının, kamu iktisadi teşebbüslerinin, fonların, İller Bankasının ve özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların yaptığı yatırımlar yanında belediye yatırımları da anlaşılmaktadır. Bu sayılanlardan belediyeler hariç diğer kuruluşların projeleri, Kalkınma Bakanlığınca onaylanır ve Yılı Yatırım Programlarında yayımlanır. Belediye yatırımlarından yalnızca dış proje kredisi kullanan projeler, toplama dahil edilmeden bilgi amacıyla Yılı Yatırım Programlarında yer alır. Ancak, ilgili yılın Yatırım Programında toplamalara dahil edilmeksizin yer alan belediye yatırımları, muhtelif fon ve hibe yatırımları gibi yatırımlar Kamu Yatırımlarının İllere Göre Dağılımı dokümanında il toplamına dahil edilmektedirler.

Kalkınma Bakanlığı tarafından Yatırım Programında yer alan projelerden il bazında tasnif edilebilenler belirlenerek “Kamu Yatırımların İllere Göre Dağılımı” adıyla yayımlanmaktadır. Ancak; bazı kamu yatırım projelerinin niteliği gereği (örneğin birkaç ili birden ilgilendiren karayolu, demiryolu, enerji, doğalgaz, petrol iletim hattı projeleri gibi) birden fazla ilimizde yer alması, benzer nitelikli işlerin bir proje altında toplulaştırılması, bazı projelerin yerinin birden fazla il veya “muhtelif” olarak belirtilmesi gibi sebeplerle; kamu yatırım ödeneklerinin yaklaşık yarısının il bazında tasnifi yapılamamakta, bu yatırımlar “muhtelif iller” kapsamında gösterilmektedir. Muhtelif iller kapsamındaki yatırımların ne kadarının hangi ilimizle ilgili olduğunu belirlemekte zorluklar bulunmakta, bu nedenle bu yatırımlar il bazındaki rakamlara dahil edilmemektedir. Dolayısıyla il bazında belirtilen yatırımlar illerin bütün yatırımlarını kapsamamaktadır. Değerlendirme yapılırken, illerin muhtelif iller kapsamındaki yatırımlardan da pay alabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Ayrıca, bazı kamu projelerinin bir il veya ilçe sınırında yer alsa bile faydalarının diğer illere yayılan bir nitelikte olduğu görülmektedir. Herhangi bir ilde büyük bir proje yürütülmesi, büyük ölçüde bu ilin doğal imkân ve şartları ile ilgilidir. Yapılacak değerlendirmelerde bu hususlar da göz önüne alınmalıdır. Örnek vermek gerekirse; Artvin ilinde Çoruh Nehri üzerinde inşaatı devam eden baraj projeleri Artvin İli kamu yatırımlarını artırmaktadır. Fakat bu yatırımlar sadece Artvin İline değil tüm ülkeye fayda sağlamaktadır. Yine başkent olması nedeniyle Ankara İlinde bakanlıkların, genel müdürlüklerin ve birçok kurumun merkezi bulunmaktadır. Bu nedenle bu kurumların makina-teçhizat, bina ve bakım-onarım gibi projeleri Ankara İlinde görünmektedir. Oysa bu yatırımlar tüm ülkeyi ilgilendiren nitelikte yatırımlardır.

Başlangıçta yatırım programlarında yer alan toplam yatırım ödeneklerinin yaklaşık yüzde 30-35 kadarı il bazında ayrıştırılabilmekte, bilahare kuruluşların toplu ve toplulaştırılmış proje detaylarını Kalkınma Bakanlığına bildirmesini müteakip il bazında ayrıştırılabilen ödenek tutarı yüzde 50-60’lar seviyesine çıkabilmektedir. İl bazında tasnif edilemeyen veya proje yeri “muhtelif” olarak belirtilmiş yatırımlardan iller ile ilgisi kurulabilen projeler “... İlinin Muhtelif İller Kapsamındaki Kamu Yatırımları” başlığı altında her ilin proje listesinin sonunda il toplamına dahil edilmeden verilmektedir.

Bu kapsamda değerlendirilmek üzere, sözkonusu Soru Önergesinde yer alan illerimiz dahil olmak üzere tüm illerimiz için 2002-2013 döneminde Yıllık Kamu Yatırım Programları kapsamında yürütülen projelerin listesine <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/indexs.html> adresinden ulaşılması mümkündür.

Türkiye genelinde olduğu gibi Önergede sözkonusu edilen 19 ile de 2003-2013 döneminde büyük kamu yatırımları gerçekleştirilmiştir. Nitekim iller bazında ayrıştırılabilen kamu yatırımları olarak bu 19 ilimize 2002 yılında 601,4 milyon TL tahsis edilmişken, bu miktar yaklaşık 10 katı artarak 2013 yılında 5.680,7 milyon TL olmuştur. Böylece bu illerin toplam ayrıştırılabilen kamu yatırımlarındaki payı anılan dönemde yüzde 8,3'ten yüzde 21'e yükseltilmiş bulunmaktadır. Muhtelif iller kapsamındaki bu illerle ilişkili kamu yatırımları da dahil edildiğinde bu miktar önemli ölçüde artacaktır.

Tablo: 19 İlimize Yapılan Kamu Yatırım Tahsisleri(2002-2013)(*)

Yıllar	19 İl Yatırımları	Toplam Yatırımlar	(Cari Fiyatlarla, Bin TL) 19 İl Yatırımlarının Toplam Yatırımlardaki Payı (%)
2002	601394	7261676	8,3
2003	684680	7261973	9,4
2004	658136	7146423	9,2
2005	1262691	10940470	11,5
2006	1259724	11520196	10,9
2007	1322817	12607506	10,5
2008	1381591	13687532	10,1
2009	2103656	15452499	13,6
2010	2867876	18517995	15,5
2011	3797886	19509693	19,5
2012	4017174	22844247	17,6
2013	5680683	27105019	21,0

(*)Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Van.

Bilindiği üzere 2014 Yılı Yatırım Programı 14 Ocak 2014 tarihli ve 28882 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış bulunmaktadır. 2014 il bazı yatırım bilgilerinin, toplu ve toplulaştırılmış yatırım proje detaylarının kuruluşlar tarafından Kalkınma Bakanlığına bildirilmesini müteakip, il bazındaki yatırım dağılımı çalışması sonuçlandırılarak ve Kalkınma Bakanlığının internet sitesinde ve basılı olarak yayınlanacaktır.

İllerin ödenek büyüklüğü itibarıyla il sıralamasındaki yerleri, o ilde büyük bir projenin yürütülüyor veya tamamlanmış olmasına, mevcut yürüyen projelerin tamamlanma durumuna bağlı olarak tahsis edilen ödenek miktarına ve diğer illerin kapsamındaki projelere tahsis edilen ödeneklerin tutarına göre değişebilmektedir.

Sözkonusu Önergede yer alan İllerimizin ekonomik ve sosyal kalkınmasına yönelik kamu yatırımlarının Bütçe imkanları ölçüsünde önümüzdeki dönemde de artırılarak sürdürülmesine devam edilecektir.